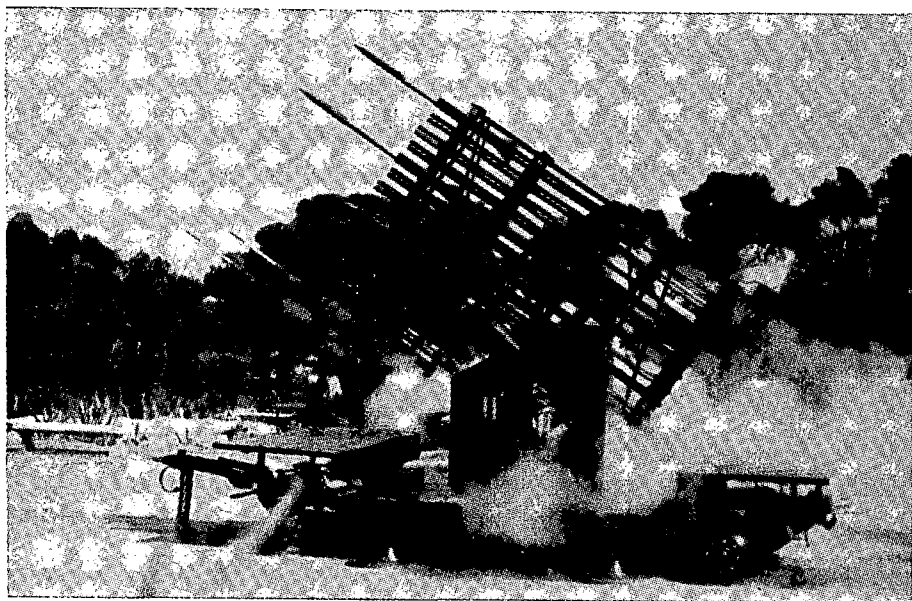

ארטילריה רקטית רב-קנית

מאת צ'ור ג'ון ס. לאב

פיתוח שיטות חדשות ידרוש, ללא ספק, אותה מידה של נסיון וסבלנות.

יעילותם הקרבית של כוחות רגלים מודרניים תלויה במידה רבה בהימצאותו של הסיוע הארטילרי וביעילותו. ואם נמנע הסיוע הארטילרי מן הרובאי בפעולה נגד-גריליה, הריהו נמצא כמעט בתנאים שוים לתנאי לוחם-הגריליה שניצב כנגדו.

הפעלת סיוע ארטילרי יעיל במלחמה נגד-גריליה מעמידה אותנו בפני מספר בעיות, אבל עם זאת יש בסיוע זה גם יתרונות מספר. אחד מיתרונות אלה הוא הדמורליזציה הנגרמת לכוחות-גריליה; שני — פגיעותם הרבה של כוחות-גריליה לאש ארטילרית, בהיותם מחוסרי ביצורים, שריון וציוד-מגן אישי מתאים.

מהם, איפוא, העקרונות המיוחדים לתפעול הארטילרי בלחמה נגד-גריליה? נדון בשלושת העקרונות החשובים ביותר: גמישות, ניידות, ובחירת סוגי הנשק.

גמישות

המונח הנדוש הזה כולל, במקרה שלפנינו, את גמישות-המחשבה, בעזרתה נקבל את התוצאה הטובה ביותר תמורת ההשקעה הקטנה ביותר במאמץ ובמחיר. כדי להשיג זאת, עלינו להתעלות מעבר לתפישות מקובלות רבות ולהיות נכונים לנסות רעיונות חדשים. עקרון זה הופגן ביעילות במערכת דיאן-ביאן-פו, מקום בו ניתן לזקוף את נצחון כוחות ויאט-מין לזכות גמישות מיוחדת זו בתפעול-הארטילריה.

מערכת דיאן-ביאן-פו מהווה שיעור טוב. הבה נבחון אותה שוב בקצרה לפי ספרו של ד"ר ג'ורג' ק. טנהאם — „לחמת-מהפכה קומוניסטית“ („Communist Revolutionary Warfare“). ההתפתחות בעלת המשמעות החשובה ביותר היתה בכך שכוחות ויאט-מין השתמשו בארטילריה שברשותם ליריה בכינון ישיר,

כידוע מצויים בידי צבאות ערב תותחי 85 מ"מ שיעודם דו-תכליתי, הן תותח שדה והן תותח נ"ט, המאפשרים יריה יעילה בכינון ישיר, וכן משגרי רקטות רבי-קנים, שעל עצמת-האש שלהם סופר רבות, בעיקר על עלילותיהם בחזית הרוסית, בעת מלחמה השנייה.

קיימת, כמובן, אפשרות סבירה שהאויב הניצב מולנו יפעיל אותם סוגי נשק וישתמש באותן שיטות המ-ציונות להלך.

במאמרים האחרונים בנושא מבצעים נגד-גריליה לא הושם דגש מספיק על סיוע ארטילרי. זוהי, ללא ספק, תוצאה של ההנחה המקובלת, שחלקו של הסיוע הארטילרי במלחמה נגד-גריליה הנו זעום.

אין הכרח לקבל הנחה זו, הנובעת, כפי הנראה, ממבצעים נגד-גריליה בהם הביא הנסיון בהפעלת סיוע ארטילרי לתוצאות מאכזבות.

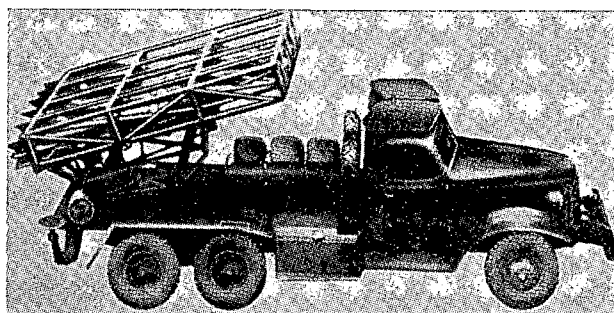
מאידך גיסא, רבים המקרים המעודדים בעבר בהם הוכח ערכה הרב של הארטילריה במלחמת נגד-גריליה.

סיכום-לקחים שנלמדו על-ידי הגרמנים במלחמה השנייה מכיל את הפסקה הבאה:

„הארטילריה הגרמנית היתה יעילה באופן יוצא מן הכלל נגד מעוזי-גריליה. מכת-אש ארטילרית, משולבת עם התקפה חזיתית, גרמו ללחץ מכריע על אנשי-הגריליה“.

לסיוע ארטילרי מוצלח בסוג לחמה זה, השונה באופן כה קיצוני מאחרים, נדרשות טקטיקות וטכניקות חדשות, ואל לנו להיות חסרי-סבלנות בפיתוחן. הטקטיקה והטכניקה האר-טילרית ללחמה „מקובלת“ פותחו משך שנים רבות ומשך מלחמות רבות, תוך נסיונות אינסוף ושיגאות חזרות וגשנות.

ולא בכינון עקיף, כפי שנהגו הצרפתים — וזאת צפו מראש אנשי הארטילריה האמריקאים. במקום להתפרס מאחרי הגבעות, פעולה שהיתה מציאה את בצורי הצרפתים אל מחוץ לטוח, קידמו אנשי הוואיט־מין את תותחיהם, בחסות החשכה, אל המורדות הקדמיים של הגבעות. שם חפרו והסוו בקפדנות רבה כלי נשק בודדים, והפעילום בכינון ישיר נגד הצרפתים. התוצאה היתה הרסנית ביותר. בנקטם טקטיקה זו השמידו את הארטילריה הצרפתית וקידמו, הודות לכך, את תותחי ה־"מ" שלהם אל קרבת הביצורים הצרפתיים. בדרך זו סיכנו והקשו על ההספקה האווירית. הצרפתים טעו טעות גורלית, ואנשי הארטילריה היו הראשונים שהבחינו בה והודו בכך. קולונל פירות, מפקד הארטילריה בדיאן־ביאן־פוא, איבד עצמו לדעת באותו לילה. ה־"טעות הגורלית" היתה בהערכה מוטעית של יכולת צבא הוואיט־מין ורצונו להפעיל את עקרון ה־"גמישות". סטיה תכופה מעקרונות של ריכוזי־אש וריכוזן של העמדות לא התקבל בקלות על אנשי הארטילריה. זהו, על כל פנים, מה שדרוש לשם סיוע יעיל לפעולות יחידות קטנות, לפטרור לים, ולהגנתם של כפרים ומתקנים מרוחקים. תכופות נדרש גם פיצול לסוללות או לפלגות. ביצעו של פיצול זה דורש רמת־אימון גבוהה יותר ומידת אחריות רבה יותר ויוצר כמה בעיות חדשות, במיוחד בשטח התצפית וניהול־האש.

משגר־רקטות BMD20. משגר במטח אחד 4 רקטות כבדות (בנות 200 מ"מ) לטוח עד 18 ק"מ. ביחידות מיוחדות, לרשות עוצבות שריון גדולות

הפתרון שנמצא איפוא, לבעית התצפית וניהול־האש לפעולות יחידות־אש מפוצלות, הוא יסוד של מרכז־ניהול־אש "מוטס" במטוס תצפית, כאשר מרכז אחד עשוי לשרת מספר יחידות ארטילריה קטנות ומפוצלות הפועלות באותו מרחב. על־כל־פנים, זהו רעיון הראוי לבדיקה.

ניידות

לחמת־גרייליה מוצאת לה קרקע פוריה, כדברי קא גואבארה, "באזורים קשים לגישה, בשטחים פראיים וקשים לתנועה, עם הרים תלולים, מדבריות בלתי עבירים או ביצות". בלחמה נגד־גרייליה מקל השימוש במסוקים על בעיות הניידות, * קא גואבארה — אחד מעוזריו של פידל קאסטרו בקובה — המער.

אך לעתים רחוקות ימצאו אלה במספר הדרוש. העברת הוביצר בן 105 מ"מ אחד תופסת מקום הדרוש להעברת מחלקת רובאים שלמה; על כן, חייבים המפקדים לשקול בזהירות אם להעביר כלי ארטילריה במחיר הקרבתן של יחידות רובאים נוספות. המרגמות אִמנם ניתנות להעברה ביתר קלות. ברם מגבלותיהן מונעות שימוש נרחב בהן. טוחן הקצר ואי־יכולתן לירות בכינון ישיר מתאזנים על־ידי שימוש בכלי ארטילריה אחרים.

מכל מקום, העברת ארטילריה באמצעות מסוקים הנה אך ורק פתרון חלקי לבעית הניידות. אנו זקוקים עדיין במידה רבה לאופנים, לוחלים, לבהמות משא, לספינות — ואפילו לרגלים בהובלת כלי הארטילריה. הבעיה קיימת בכל הצורות של אמצעי התובלה. תחזוקת הארטילריה מעמיתה בפנינו נטל לוגיסטי גדול במידה בלתי רגילה בתנאי הסביבה הממוצעים של לחמה נגד־גרייליה. פירושן של דבר, שעלינו להתרכז באותם כלי־הנשק הארטילריים המספקים מכסימום עצמת־אש לעומת נטל תחזוקתי מינימלי.

בחירת סוגי הנשק

נוסף לפיתוחן של שיטות טקטיות וטכניות חדשות לפעולות נגד־גרייליה, חייבים התותחנים לבחון את כליהם ולהחליט אלו הם כלי־הנשק המתאימים ביותר למצב מיוחד זה. בחינה זו חייבת לכלול לא רק את אותם אמצעים המצויים כרגע בשימוש או בשלבי פיתוח, אלא גם את אלה הנחשבים כאילו אבד עליהם כלח. הסיבה לכך ברורה: מרבית כלי הנשק האלו נמצאו בלתי מתאימים — בשמשם במערכת של נסיבות השונה מזו העומדת בפנינו בלחמה נגד־גרייליה. בנסיבות החדשות עשויים כלי נשק, "שאבד עליהם כלח" לשחק תפקיד רציני.

● ההוביצר ההררי בן 75 מ"מ לדוגמה, הנחשב למיושן זה שנים, אין ערוך לו בקרבות דרום ויאט־נאם כיום.

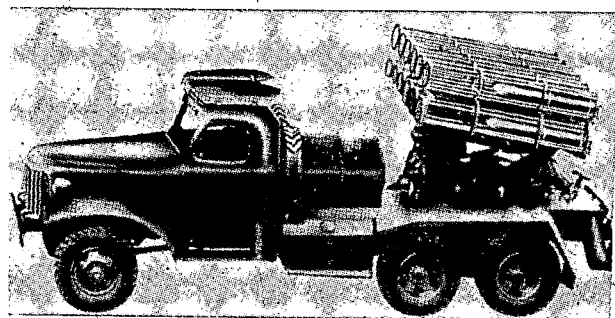
● כלי ארטילרי אחר ש"אבד עליו כלח", ואשר ניתן להשֶׁרֶתמש בו ביעילות בפעולות לחימה נגד־גרייליה, הוא משגר הרקטות הרב־קני בן 4.5 אינץש, M-21.

שתי הסיבות העיקריות, שבגללן הוכרזו כלי זה כבלתי ראוי לשימוש, אינן תואמות את המקרה שלפנינו. הסיבות הן: הפגיעות לאש נגד־סוללתית, הרשף, העשן והאבק הנוצרים בשעת יריה מכלי זה מושכים אליו אש נגד־סוללתית. לכן, יש לנקוט טקטיקה של "פגע וברח" כאשר הם מופעלים נגד אויב בעל כושר אש נגד־סוללתית. טקטיקה זו לא רק שמביאה את הצותים (ואת היחידות השכנות) בסכנה, אלא מגבילה גם את יעילות הנשק הרקטי בכך שהיא מונעת טיווח ותיקוני־אש מדויקים. מאידך גיסא, בעת הפעלת משגר הרקטות נגד כוחות גרייליה, שיכולת לחימתם נגד־סוללות מעטה או שאינה קיימת כלל — אין הטקטיקה של "פגע וברח" מחויבת המציאות, ויעילות הנשק עשויה לגדול באופן ניכר על ידי טיווח במקום אש מחושבת.

קטיושות

עם הצות ועם כמות דומה של תחמושת, דרושים ארבעה מסוקים. התחמושת ומחירה שוים בערך לאלה של הוביצר 105 מ"מ. מובן שבגלל קצב-האש הגבוה ועצמת-האש הגדולה, יש להזהר מבזבז מיותר של תחמושת.

פשוטות באימון. משגרי רקטות רבי-קנים מופעלים ביסודם באותן השיטות בהן מופעלות מרגמות בנות 81 מ"מ; לכן קל יחסית לאמן את הצותים. הדבר חשוב בעיקר לצבאות קטנים ומעוטי יכולת.

משגר רקטות BM24. משגר 12 רקטות כבדות ביותר (240 מ"מ) טווח של 7 ק"מ במטח אחד. נשק דיביזיות השריון הסובייטית

השפעה פסיכולוגית. לארטילריה הרקטית השפעה הרסנית במיוחד על היחידות אשר "סופגות" את האש — תודות ליכולתה להנחית כמות אש רבה תוך פרק זמן קצר ביותר (150 פגז תוך 12 שניות על-ידי סוללה בת ששה משגרים). להשפעה זו חשיבות מיוחדת במקרה של לחימה נגד כוחות גריליה.

השמוש ההתקפי במשגרי רקטות עשוי לכלול סיוע לפעולות כיתור, לכסוי "שטחי השמדה", וכדומה.

הניידות הגבוהה המושגת על-ידי שימוש במסוק עשויה להפוך כלי זה לנשק התקפה רב-תכליתי. דוגמה לרב-תכליתיות יכולה לשמש הפעלתו כאש-הטרדה כאשר צות אחד מובל עם משגר טעון לעמדה שנבחרה מראש, וביריה מחושבת מנחית אש על מטרות שונות הנמצאות בקשת הטוחים, עד שהוא מכלה את 25 הרקטות שלו. עם גמר היריה מועבר הצות לשטח מבטחים ואחרי טעינה-מחדש יוכל לפעול מחדש.

סיכום

יישום הטכניקות החדשות של הארטילריה, הציוד וכלי הנשק בלחמה נגד-גרילה הנו אתגר חדש הדורש דמיון רב, ניסיון ועבודה קשה. באשר ליכולת הארטילריה לענות לאתגר כזה, אין להטיל בכך כל ספק.

חוסר-דיק. הרקטה בת 4.5 אינש — M-32, הנורית ממשגר הרקטות M-21, היא פחות מדויקת מאשר פגז הוביצר בן 105 מ"מ בטוחים זהים. פרושו של דבר — פיזור גדול יותר על פני מטרות שטח. האם זוהי מגבלה בלחמה נגד-גרילה? יתכן שלא, מאחר שהמטרות העיקריות בלחמה נגד-גרילה הן יחידות פזורות ולא דוקא עמדות קבועות.

מיוז-גנרל ג'.פ.ס. פולר השווה אש מנשק רקטי לאש-תותחים בזמרו: "הרקטה יעילה יותר מהתותח בטוחים קצרים, ונגד מטרות בשטח פתוח המוגנות על-ידי ביצורים בעלי חוזק ממוצע".

מה הם היתרונות-בכוח של ארטילריה רקטית רב-קנית בפעור לוח נגד-גרילה? להלן כמה מהם:

ניידות. המשגר M-21, על צותו בן 2 האנשים, ו-25 רקטות ערוכות וטעונות בקנים, ניתן להובלה במסוק אחד (מדגם UH-34). דבר זה מאפשר להפעיל את כלי-הנשק מיד עם הנחיתה בלי שיהיה צורך בטעינה וטיפול בתחמושת. ניתן להנחיתה, להציבו לכינון עקיף ולירות רקטות לטיווח (או באש-מחושבת) בפחות משלוש דקות. כל 25 הרקטות עשויות להיירות בודדת, או בכל כפולה שבין 1 ל-25 בכל קצב שידרש. מטען התחמושת יכול להיות מעורב מסוגי תחמושת או מרעום שונים. כלי נשק רב-תכליתי זה, היביל במסוק, עשוי לספק עצמת-אש ארטילרית, שניתן להניעה במהירות על פני מרחקים גדולים וקרע קשה למעבר. תודות למשקלו הקל (כ-750 ק"ג), אפשר לגרור את המשגר M-21 על-ידי כל כלי-רכב צבאי תקני, או על-ידי בני אדם למרחקים קצרים. בקצרה, משגרי-רקטות רב-קני מאחד בתוכו את ניידות ההוביצר בן 75 מ"מ עם עצמת האש של סוללה בת 105 מ"מ. עצמת אש. סוללה בת ששה משגרים מסוגלת לייצר עצמת-אש השווה לזו של שמונה גדודי הוביצר בני 105 מ"מ הוררים כדור אחד לקנה בוע"מ (זמן על מטר). אלמנט בעל עצמת-אש כבירה זו, הניתן להובלה ע"י 7 מסוקים, עשוי לספק סיוע-אש מדי, הן בהגנה והן בהתקפה. "מרכז-ניהול-האש-המוטס" עשוי להוסיף במידה רבה ליכולת זו.

היטכון. אם לדבר במושגים של כוח-אדם וחמרים, יתכן שמשגרי רקטות רבי-קנים מאפשרים את הסיוע הארטילרי החסכוני ביותר הקיים במציאות.

החסכון ניכר ביותר באיוש ובמחיר הכלי הבודד בהשוואה עם כלי נשק ארטילריים אחרים. לדוגמה, מחיר משגר M-21 הנו קטן משליש מחירו של תותח הוביצר בן 105 מ"מ וצותו קטן יותר; בכל זאת עשוי הוא לספק עצמת-אש גדולה פי כמה. כאשר מחשבים את מחיר ההובלה במסוקים, נוכחים בחסכון ניכר, מאחר שרק מסוק אחד דרוש כדי להעביר משגר M-21 טעון וערוך, בעוד שלהעברת תותח בן 105 מ"מ,